

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dissapte 3 de Septembre de 1898

Num. 31599

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes...
n provincies trimes...
Extranjer y Ultramar...
Antúdes, a preus...
Antúdes, a preus...

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las princip...
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, 80, prop à la plassa de Catalunya (Teléfono 13)

SECCIÓ DOCTRINAL

Dos pensaments lloables

Als corresponsals dels diaris estrangers l'ha cridat molt l'atenció el moviment regionalista de Barcelona observat ab motiu de la crisi industrial que Catalunya travessa, per haver nascut entre la gent de gran representació social lo pensament de demanar al govern que es refonguin en una sola las quatre diputacions catalanas.

Dit pensament, encare que no sian catalanistas los que l'han iniciat ara, ha de mereixer la nostra aprovació, per ser una de las aspiracions del mateix moviment reivindicatiu que ab tan d'alé sostenim, y que diferents vegades ha fet que nos dolguessim de que nostra verdadera patria fos trencada en quatre trossos, privantnos de sumar las forses de que podem disposar à Catalunya, pera l' plantejament del nostre programa en molts actes oficials.

Encare que lo lògic y racional hauria sigut que ls esmentats elements, pera lograr lo que s' han proposat haguessin demanat concors als catalanistas, cosa de que se n' han guardat preu, tal vegada per no apareixer regionalistas als ulls del govern, no obstant han consumat un acte regionalista y de tant alcans que no dubtem en afirmar es dels més trascendentals del programa catalanista.

Realizada la unitat de Catalunya, aquesta tindrà forsa pera vencer casi totes las dificultats que s' oposin à son desenvollop, tant polítich com industrial y comercial, perque en oposició ab aquell principi precisament castellà, que diu: «Divide y vencerás» y ab l'altre que proclaman los belgas: «La Unió fa la forsa».

Donchs si s' logra fer de las quatre diputacions catalanas una sola entitat, aquesta tindrà forsa pera resistir las imposicions injustas que emanin del poder central. Y, encare que de moment tantols sia per lo que s' refereix al ordre econòmic, de mica en mica ls catalans aniran coexistent y sentint noves necessitats, pera qual consecució aniran acceptant lo nostre programa sense donáren compte.

Si als senyors que volen proposar als poders públics las reformas esmentadas algun de nosaltres los hi preguntés si son regionalistas, no es gens dubtosa la resposta: dirian que no ho son. No obstant, fan un acte, que ls que de tant temps militem en lo catalanisme, encare no hem pogut realisar.

No ns resentirem gens de que gent estranya y nostres ideals nos passin al davant en afavorir la causa de la patria. Podrem no agrahirlos lo havernos exclós en la cooperació de sos propòsits, pero sempre ls aplaudirem sa bona intenció en lo per nosaltres y per ells fonamentada. Los catalanistas no envejem la gloria dels que trevallin per la grandesa de la patria, ja que, al defensar la nacionalitat catalana, no hem entés may que defensém un negoci personal, com fan los homes dels partits centralistas, que, ó be s' fican à la política per fer diners, ó per afalagá sa propia vanitat. Los últims serian los més perdonables si no fossin tan estúpids que, per no indisposarse ab los alts personatjes de la política, se miran impassibles y sens tenir prou valor pera protestar, quan algun empleat ha exigit cantonats indegudas al ciutadà ó l' ha atropellat resolent los assumptos que te entre mans ab menyspreu de la justicia. Aqueixos, que en nostra societat passen per gent

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBETRA TOTA LA NIT

prop à la plassa de Catalunya (Teléfono 13)

de be, à nosaltres nos fan l'efecte de la moneda de plata corrent que es tan carregada de lliga d' arám, que si legalment es bona, realment es falsa, pero que, com no n' hi ha de millor, ningú la refusa. De la mateixa manera apreciém als que s' fican en política: son gent corrent perque l' sistema no n' te d' altres de millors.

Es indubtable que la unitat de Catalunya reportaria grans beneficis generals à totes quatre provincies. En primer lloch las vias de comunicació donarian més utilitat à las comarcas que travessen; com per exemple: la carretera de Vich à Sant Hilari que arriba al confí de la provincia de Barcelona, pero que, al entrar à la de Girona, un se troba ab una carretera sense engravar, essent un miracle que en dias de pluja ls carruatjes no volquin à cada pas. La carretera que de Vich arriba al Bach de Collsacabra está estacionada, perque en Bach no deu tenir gran empenyo en que arribi à Olot, ahont sembla que s' dirigeix. Si Catalunya fos tota una entitat, dintre de poch ja s' tocarían, y, per més que la carretera de Vich à Olot sia del Estat, aquest per traires gastos de demunt es de creure que no s' oposaria à que se n' encarregés la provincia, sobretot si fos ministre en Lligues Rivas à qui s' deu à unes y a unora que que parlem.

Si tinguessim la unitat de Catalunya, ab los mateixos empleats que s' necessitan en una diputació pera diligenciar los assumptos que li están encomenats, podrian despaxar los de totes quatre. Aixó necessariament portaria una bona economia y además podrian suprimirse tres Administracions d' Hisenda, que menjan més que un mal gra.

Ja pressentim que las poblacions capitals de provincia mangonejadas pels polítichs posarán lo crit al cel y dirán que l' concebut projecte es atentatori als interessos de las provincies que s' vulgan suprimir. Com la provincia son ells y s' tracta de fer economias ja tindran rahó. Los que no n' tindran, si s' hi oposan, serán los que pagan per mantenir als que ls explotan y no tenen altre pensament que passársela be à costas dels babaus que ls ajudan à dividirlos. Si fos Barcelona la cridada à subsistir, se dirá que aquesta tractarà de centralisar igual ó pitjor que l' Madrid d' avuy, y que las provincies de Lleida, Tarragona y Girona serán absorvidas per la de Barcelona.

No negarém que la ciutat de Barcelona, posada en mans dels actuals administradors, no tinga molts dels vicis de Madrid; més cal tenir present que Barcelona y la seva provincia son entitats ben distintas. Si Barcelona vol centralisar fent victimas à las restantes poblacions de la Provincia, també vol centralisar Girona y Lleida y Tarragona, perque cada una d' ellas exigeix la subordinació de las poblacions que las componen à la respectiva capitalitat. D' aqueix vici n' pateixen totes quatre en un mateix grau, ja que ls que avuy en dia disposan d' ellas son los delegats de que s' val lo poder central pera oprimirlas. Pero quan fos un fet la unió de totes, las poblacions subalternas tindrian medis de defensarse de la absorció de la capital, no essent temerari creure que, en dias d' eleccions, lo Pretor no podria atendre al formiguer de cacichs per no tenir temps material pera escoltarlos. Y aixó sempre seria una ventatja.

No volém pas suposar que, fent de las quatre una sola provincia, ja quedarian curats los mals que patim, donchs no hi ha cap dubte que ls conservadors de las provincies suprimidas se sumarian en las votacions ab los de la de Barcelona; los fusionistas farien lo mateix; y tots los demés partits obrarian de la mateixa manera.

Per lo tant, lo resultat de las votacions no alteraria en res la actual situació dels interessos de cada una de las quatre provincies. Los mateixos cacichs conservarian sa influencia en cada una de las provincies, ja que ls cacichs máxima necessariament deuria tenir sos respectius tinentes pera ajudarlos en dias d' eleccions à teixir actes pera fer la felicitat de la patria. Per aquest costat, aqueixa gran institució sobre la que descansa tot lo existent, no correria perill de sufrir la més petita contrarietat y, per lo tant no oferiria cap inconvenient plantejar la reforma de la Diputació única.

Ab tot y lo exposat, no se ns amagan los obstacles que haurán de vencer los iniciadors del projecte de fer una sola Catalunya.

La supressió de las provincies representaria també la de tres comissions permanents, y aqueix obstacle es poch menos que invencible. Quinze homes que s' quedarian sens cobrar sas consignacions del pressupost provincial, veyentse privadas das respectivas provincies de poder utilizar sos desinteressats serveys!... Si s' refonguessin en una sola las Diputacions de Catalunya, es ben segur que també voldrian formar part de la comissió permanent los diputats provincials de las suprimidas y, com que aquestes portarian més contrapuntarse, ls de Lleida, Tarragona y Girona s' quedarian ab las cinch canongias, essent son Pretor lo Pretor que en altre temps nos volia enviar lo senyor Silvels.

Si ns son simpáticos los senyors dels iniciadors del pensament de la nova reconstitució del antich Principat. No obstant, nos fem càrrech de la oposició que tindran per part dels polítichs que manifesten los interessos de las quatre provincies, sens exceptuar la de Barcelona, que tal vegada será la que oposará més resistencia al concebut projecte, ja que desde que s' acordá que la comissió permanent la formessin per tots los diputats y no ls que s' consideressin més aptes pera l' desempenyo dels càrrechs retribuïts, lo públich te rahó al suposar que dit acort fou pres com una transacció pera que tots poguessin participar de la consignació del pressupost, repartintse equitativament la snor dels seus administrats. Quan las diputacions no eran democráticas, los diputats s' haurian avergonyat de representar un càrrech retribuït. Més, ¡quá hi farém! Los temps han cambiat, y ls homes de la actual dominació son molt despreocupats.

RAMON PAPERAS Y NOGUERA.

De la pau universal

Lo viatge del Emperador alemany à Palestina

Ha sorprés à molts, ha causat extranyesa en no pochos que hagi sigut precisament un autòcrata, l' últim autòcrata que à Europa queda, qui pronuncihí lo primer paraulas de pau en mitj de la actual conturbació dels esperits, en aqueixos temps nostres en que la enveja y la vanitat semblan las úniques guias de las grans potencies. Y ben mirada la cosa, res te de sorprendent, res te d' extrany, en aqueix aspecte seu. En los Estats autoritaris precisament ha sigut tradicional costum la de pendre la iniciativa en certa classe de reformas. La historia está plena d' aquestos exemples, y baix Nicolau II no podia deixar de succehir lo mateix. Aqueix monarca es jove, está plé de bona voluntat; sincer partidari de grans reformas, creu poguer conciliar lo manteniment dels drets de

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus a Barcelona
 5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y 3.ª y 4.ª.
 8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diaspertes, (per Vilanova).
 12'14 t. mercancías, segunda y tercera.
 1'57 t. correo (per Vilanova).
De Barcelona a Reus
 5'25 m. (per Vilafranca).
 9'46 m. (per Vilanova).
 1'58 t. per id.
 7'39 t. exprés (dimars, dijous y diasptes).
De Reus a Mora
 9'33 m. — 1'04 t. — 3'10 t. — 7'49 y 9'57 nit.
De Mora a Reus
 4'21 m. — 8'00 m. — 12'05 t. — 6'04 t. — 7'36 p.
De Reus a Tarragona
 8'30 m. — 9'47 m. — 2 t. — 7'01 t.
De Tarragona a Reus
 7'30 m. — 12'25 t. — 4'30 t. — 8'20 n.

Le Reus a Lleyda
 8'40 m. — 5'23 t.
De Lleyda a Reus
 5'50 m. — 3'50 t.
De Reus a Virabodí
 1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª.
De Virabodí a Reus
 9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.
De Tarragona a Valencia
 9'30 m. y 11'30 n.
De Valencia a Tarragona
 11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d'arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS
 De Tarragona a Reus 8'30 m.
 De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.

De id. directe
 De id. id.
 De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda)
 De Madrid y Zaragoza
 De Lleyda y Huesca

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona los 7 y 21 de Noviembre y 1.ª, 5 y 19 de Diciembre, de corrent any. Los de Cuba surten de aquesta Administració los 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç a Cuba, portant també correo.

SORTIDAS
 Pera Barcelona a las 5'00 m.
 Pera id. a las 2'00 t.
 Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens a las 2'00 t.
 Pera id. id. id. (per idem) a las 2'00 t.
 Pera Tarragona, directe a las 7'00 n.
 Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarragona y las lineas a las 8'00 m.
 Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucia y Extremadura a las 1'00 t.
 Los pobles servits per peatons a las 6'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida a Teruel, Andalucia y Extremadura, que se deposita en los buxos després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS ESCORIAS THOMAS SALES DE STASSFURT

COM ADOB FOSFATAT
 GARANTIZADAS PURAS
 SOLUBLES AL CITRAT
 Sulfat de potassa, cloruro de potassa, sales calzinadas ricas en sulfat de potassa, kainita, etc.

Lo més econòmic, lo més efícaç, lo més durader

Sindicat de ventas de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOB AZOAT

DE GRADUACIÓ GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOE Y D'EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes e informes sobre l'empleo

A. D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

(Faint text, likely bleed-through from the reverse side of the page)